SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXI. (15)
No. (štev.) 18

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
3. maja (mayo) 1962

Nevarni smo jim

Slovenski izseljenci po vseh državah na svetu dobivajo v zadnjem času veliko letalske pošte. Nekaj pisem je od svojcev v domovini, druga pa so od neznanega odpošiljatelja. V prvih je navadno zaključek takle: Pri nas je sedaj amnestija. Vsi se lahko vrnete domov. V drugih pismih ni nobenega pisanja, pač pa samo izrezek iz tiste številke ljubljanskega komunističnega lista „Delo“, v katerem je bilo natisnjeno poročilo o novem zakonu o komunistični amnestiji. Torej vidimo, da je na delu ves komunistični aparat za pridobitev izseljencev do tega, da bi se vrnili domov.

O tem komunističnem prizadevanju smo v Svobodni Soveniji že ponovno pisali. Ponovno smo prikazali vse Rankovićeve vabe politični emigraciji na vrnitev kot poizkus za razbitje in uničenje politične emigracije. Ta cilj komunistična diktatura zasleduje od tistega dne, ko so begunci narodov Jugoslavije zapustili v letih 1947, 1948 in 1849 evropske države ter odšli v izseljenstvo v razne prekomorske države, zlasti v Argentino, ZDA in Avstralijo. Tako je Ranković že v začetku leta 1952 vabil „vseh 50.000 jugoslovanskih protikomunističnih beguncev domov. Vse razen nekaterih politikov in vojakov, češ da je vse pozabljeno in odpuščeno tistim, ki se hočejo vključiti v življenje nove, rdeče Jugoslavije“, kot smo zapisali v uvodniku našega lista z dne 3. jan. 1952. Že tedaj smo odkrito povedali, da svobodni in demokratsko usmerjeni slovenski izseljenci ne marajo svobode zamenjati za komunistično nasilje in bodo zato ostali še naprej zvesti načelom, ki določajo njihov odnos do nasilnega in zločinskega komunizma.

Kakor ni uspel Ranković leta 1952, tako ni tudi nikdar pozneje. Tudi ne z zadnjima dvema poizkusoma leta 1961 in letos s tkzv. amnestijo, po kateri da se večina političnih emigrantov lahko vrne domov. Od tedaj naprej je vse prizadevanje komunističnega režima usmerjeno zlasti v to, da med izseljence pošilja propagando za vrnitev domov. širijo jo iz Titovih diplomatskih predstavništev, pa tudi naravnost od doma prihaja med izseljence, kot smo že povedali. Glavno propagando za vrnitev v domovino je pa nase prevzela Slovenska izseljenska Matica v Ljubljani. Ni to taka izseljenska matica, kot jo je vodil pred vojno doma pok. zaslužni p. Zakrajšek, ki se je trudila samo za to, da je med slovenskimi izseljenci v svetu ohranjala versko in narodno zavednost ter je zato med nje pošiljala slovenske izseljenske učitelje in duhovnike, nikjer pa ni pri tem delu zasledovala političnih ciljev. To je bilo potrjeno z dejstvom, da se je njeno delo v gornjem smislu lahko nemoteno vršilo pod vsakim režimom. Sedanja Slov. izseljenska matica je čisto politična ustanova, ki med izseljenci zasleduje samo politične cilje in jih hoče samo pridobiti za sedanji komunistični režim ter med njimi ubiti sleherno delavnost za zrušenje sedanje komunistične tiranije nad slovenskim narodom.

Da je temu tako, je najbolj potrdil zadnji —osmi— občni zbor Slov. izseljenske matice v Ljubljani, katerega so se udeležile vidne osebnosti sedanjega komunističnega režima in komunističnih „množičnih“ organizacij. Tako med drugimi podpredsednik glavnega odbora Soc. zveze delovnega ljudstva Slovenije Franc Kimovec.

Cilje, ki bodo vodili Slov. izseljensko matico v bodoče, je predsednik te ustanove, stari partijec Ivan Regent označil takole:

„Stike z našimi rojaki bo treba še okrepiti. Ne memo pozabiti, da je v tujini preko 400.000 rojakov, kar je skoraj četrtina Slovencev, ki žive v Jugoslaviji. To se pravi, da je izseljenska matica po številu članov zelo močna organizacija, ki pa dela v vsem drugačnih pogojih kot ostale družbene organizacije pri nas. Naloge matice so veliko težje spričo dejstva, da so njeni člani raztreseni po vsem svetu. Kot rečeno pa predstavljajo naši izseljenci močno politično silo, ki lahko mnogo pripomore k ugledu naše države v tujini.“

„Jasno pa je, da je to področje dela tako široko, da presega moče in možnosti same izseljenske matice, ki ji morajo priskočiti na pomoč tudi vse ostale družbene organizacije, zlasti pa Socialistična zveza, ki je že doslej posvečala temu vprašanju veliko pažnjo, in pa Ljudska mladina.“

Ena najpomemnejših nalog Izseljenske matice bo v prihodnje prav navezovanje in krepitev stikov z mlado generacijo izseljencev, to je z otroki starejših izseljencev in pa z ljudmi, ki so zapustili domovino po vojni. Mnogo teh je namreč povsem izgubilo stik z domovino. To je razumljivo, kajti mnogi med njimi so se čutili krive ter se zato niso niti trudili, da bi se z rojaki v domovini tesneje povezali. Vendar pa je stališče naše države, ki ga je pojasnil podpredsednik ZIS Aleksander Ranković v svojem govoru na zboru bojevniških organizacij in pozneje v intervjuju z urednki „Politike“ tako, da vsem tem izseljencem na široko odpira vrata ter jim omogoča, da se vrnejo v domovino, oziroma uredijo svoje odnose z našo državo.“

„Ena izmed zelo pomembnih nalog Izseljenske matice mora biti nadalje boljše obveščanje naših izseljencev o tem, kako je danes pri nas. Mnogi rojaki, ki žive v tujini, namreč ničesar ne vedo o napredku našega gospodarstva ter sploh o našem družbenem razvoju po drugi svetovni vojni; temu je deloma zato, ker so pod vplivom reakcionarnih izseljeniških krogov, pa tudi zato, ker mi sami nismo dovolj poskrbeli, da bi jih z današnjim življenjem pri nas seznanili. Truditi se moramo, da bodo vsi rojaki spoznali dejanske razmere pri nas, se vključevali v napredne organizacije v deželah, kjer živijo in podprli politiko naše države, t. j. aktivno miroljubno koekistenco med narodi.“

„Tega se bo treba lotiti na najrazličnejše načine; najuspešnejši in najprepričljivejši so vsekakor osebni stiki. Pri tem je Izseljenska matica dosegla že lepe uspehe. Tako je predlanskim obiskalo stari kraj 2400 rojakov, predvsem iz ZDA in zahodnoevropskih držav, ki so prišli v 19 skupinah; lani pa je domovino obiskalo 2100 izseljencev v 20 skupinah. Slabše pa je z obiski naših državljanov na tujem. Vsako leto odhajajo na tuje razne naše delegacije, kulturnoumetniške skupine, športna moštva itd. Prav gotovo bi bilo zelo koristno, če bi ti ljudje obiskali tudi naše izseljence v deželi, kamor gredo. Mimo tega bi bilo prav tako zelo dobro, če bi kdaj pa kdaj obiskali izseljence kak naš kulturni delavec ali književnik, ki bi lahko posredoval rojakom dosežke naše književnosti, obenem pa bi se seznanil z njihovim življenjem, ki bi ga lahko potem posredoval naši javnosti.“

„Sploh bo treba v prihodnje izseljence bolje seznaniti z našo književnostjo; vsekakor bo treba pošiljati v tujino več naših knjig, zlasti mladinskih, in pa ostalih publikacij. Po drugi strani bo moral tisk posvečati več pažnje izseljenskim vprašanjem.“

Tako Regent o bodočih nalogah Slovenske izseljenske matice. Ali ni dovolj odkrito povedal vse to, kar smo mi vedno trdili? Da gre komunistom samo za uničenje politične emigracije in za nič drugega. Ljudi bi radi dobili domov, ali jih pa vsaj pritegnili na svoja diplomatska predstavništva, da bi jih imeli pod svojim nadzorstvom in da bi bili slepo orodje za širjenje komunistične propagande. „ker predstavljajo močno politično silo, ki lahko mnogo pripomore k ugledu naše države“. Zato jih je treba tudi pridobiti, da bi se „vključevali v napredne (komunistične, op. p.) organizacije v deželah, kjer živijo in podprli politiko naše države, t. j. aktivno miroljubno koeksistenco med narodi“. Ali ni s tem jasno povedal, da so jim sedanje kulturne, prosvetne, verske in socialne ustanove ter politično predstavništvo slovenskih izseljencev napoti za dosego njihovih ciljev in jih je zato treba razkrajati, razbijati, da se bodo njihovi člani „vključevali“ v komunistične „napredne organizacije“.

Prav tako je Regent potrdil vsa naše dosedanje trditve da vse, kar sedanji komunistični režim pošilja v svet, zasleduje samo končni cilj komunističnega režima; propagando za sedanji komunistični sistem v Jugoslaviji. Temu cilju morajo služiti pevski zbori, folklorne skupin, posamezni operni pevci, nogometna moštva in šahovski prvaki. Kajti jasno je, da politično nezanesljivih ljudi komunisti ne bi mirno pošiljali v svet.

Zato pa tudi Regent ponavlja slovenskim političnim izseljencem vse drugo — seznanjati jih hoče s kulturnim, gospodarskim in tehničnim napredkom v državi — samo ene besedice ne omeni nikjer ne on in noben drug komunistični veljak: politične svobode. Te komunisti nikjer ne omenjajo, ker je — razen svojim pristašem, nikomur ne dajejo in nimajo nobenega namena, da bi jo kdaj tudi dajali.

Zato je naravnost sramotna in odvratna njihova ponudba, da bi slovensko politični emigranti za krpico materialnih dobrin, za skledo leče, prodali svoja demokratska načela, svoje narodno in versko prepričanje ter opustili borbo za osvoboditev slovenskega naroda izpod komunistične tiranije in sami prostovoljno postali njeni sužnji!

Sestanek Kennedy - MacMillan

Pretekli teden je britanski ministrski predsednik Macmillan odletel na kratek posvet v Washington, kjer je s Kennedyjem razpravljal o vprašanju morebitne vrhunske konference s Hruščevom, o berlinskem problemu ter o razorožitvi in novih ameriških atomskih poskusih v ozračju.

Po posvetih sta oba predsednika izdala skupno izjavo, v kateri med drugim trdita, da „sta pripravljena proučevati nadalje vrhunski sestanek s Hruščevom, toda vselej le takrat, če se bi izkazalo, da bi tak sestanek koristil interesom miru in medsebojnemu razumevanju“.

Glede berlinskega problema predsednika izjavljata, da „smatrata za važne nadaljnje stike z Vzhodom“, v zvezi z britanskimi poskusi včlanjenja v Skupni evropski trg pa menita, da se bo morala Anglija prej ali slej vključiti v to močno zaenkrat trgovsko, toda v bodočnosti po vsej verjetnosti tudi politično skupnost ter tozadevno spremeniti svoje odnose do ZDA. ZDA v svojih odnosih z zahodno Evropo nastopajo že kot s celoto, kar se bo zgodilo tudi z Anglijo, ko bo ta vključena v zahodnoevropsko skupnost.

V zvezi s problemom razorožitve in atomskih poskusov sta oba predsednika mnenja, da je treba z atomskimi poskusi zaradi varnosti Zahoda nadaljevati vse dotlej, dokler „ZSSR ne bo pripravljena podpisati pogodbo o učinkoviti kontroli nad razorožitvijo in nad atomsko energijo“.

Prav tako sta se predsednika razgovarjala o NATO, čigar zunanji ministri se bodo prihodnji teden sestali na posvet v Atenah, dalje o položaju v jugovzhodni Aziji in predvsem v Laosu, za katerega sta „potrdila svojo pomoč za ohranitev neodvisnega in nevtralnega Laosa“.

Na programu sta imela tudi gospodarski položaj v rdeči Kitajski, iz katere prihajajo v zadnjem času poročila o hudi lakoti. Nista se mogla zediniti na vprašanju, ali naj bi ZDA in Anglija pomagali rdeči Kitajski, „kjer je skoro popolnoma zmanjkalo zalog hrane“.

Berlin -- nerešljiv problem

Ameriški zunanji minister Rusk in sovjetski veleposlanik v Washingtonu Dobrynin sta imela pretekli teden več sestankov glede Berlina. Rusk je po končanih sestankih izjavil, da sovjeti ne odstopajo od svojih zahtev glede Berlina in Vzhodne Nemčije, tako da se to vprašanje pravzaprav ni premaknilo z mrtve točke.

Med razgovori med Ruskom in Dobryninom se je po vsej Zahodni Evropi, zlasti pa v Zahodni Nemčiji pojavil strah pred ameriškim popuščanjem pred sovjeti. Adenauerjeva vlada je v raznih oblikah dala vedeti Washingtonu, da ji potek razgovorov med Ruskom in Dobryninom ni po godu, zlasti, ko se je izvedelo, da je imel Rusk baje v svojem načrtu tudi delno priznanje vzhodnonemškega komunističnega režima s tem, da bi temu režimu dali Amerikanci pravico kontrole nad dohodom v Zahodni Berlin.

Vznemirjenje je bilo tako veliko, da je bil Washington prisiljen uradno objaviti, da vzhodnonemškega režima ne namerava priznati in da zahodnjaki ne bodo zapustili Zahodnega Berlina pod nobeno sovjetsko grožnjo. Moral se je oglasiti tudi Kennedyjev osebni delegat v Zahodnem Berlinu gral. Lucius Clay in poudariti, da zavezniki ne bodo priznali vzhodnonemškega režima. Dejal je tudi, da ZDA ne morejo tvegati izgube prijateljtva in zavezništva z Zahodno Nemčijo in da zato v svojih pogajanjih z Moskvo ne bodo popustile v škodo tej državi. Poudaril pa je, da „morajo zahodni Nemci uvideti, da imajo ZDA mnogo zaveznikov“ in da „morajo najti možnost eliminirati Berlin kot žarišče nove vojne“.

Od Stalina nazaj k Leninu

Prejšnji ponedeljek se je v Moskvi začelo letošnje zasedanje sovjetskega parlamenta, v katerem sedi nad polovica novih poslancev. Zasedanja, ki je trajalo tri dni, se je udeleževalo tudi pet delegatov parlamenta iz afriške države Kenije.

Kongres je imel na programu razpravo o razorožitvi, sestavo načrta za novo sovjetsko ustavo, ki ga izdelujejo že več let in formalno ponovno izvolitev Hruščeva za predsedrika vlade.

Glavni govornik je bil seveda Hruščev, ki je izjavil, da je Stalinova stara ustava iz leta 1936 že preživeta zadeva. Nova ustava mora „vžarevati ideološko dediščino Lenina“, da bodo tako zagotovljene „demokratske svoboščine in svoboda delovnega ljudstva“. ZSSR se je razvila, je trdil Hruščev, „iz proletarske diktature v proletarsko demokracijo“. Nadalje je poudarjal, da bo treba „natančno izpolnjevati socialistično zakonitost“ in da je nova ustava potrebna, ker „je socializem v naši državi dosegel popolno zmago“ in sedaj ljudstvo prehaja v dobo „vsesplošnega komunizma“.

Nova ustava je za ZSSR potrebna tudi z ozirom na njene odnose z ostalim svetom, ker „se je ZSSR izmotala iz kapitalistične obkolitve“ ter „mora sedaj jemati v poštev probleme mirnega sožitja z drugimi socialnimi sistemi v svetu in voditi odnose z mnogimi drugimi sicialističnimi državami“.

Kongres je takoj odobril zahtevo Hruščeva po novi ustavi ter postavil za predsednika odbora za sestavo nove ustave.

Reševanje argent. politične krize

Po krizi v vojski

Po zadnji krizi v vojski so se razmere v njej že uredile. Vse se je lepo izteklo, ne da bi bil padel en sam strel. Po dogovoru tudi z nobene strani ni bil nihče klican na zagovor zaradi upora. Novi vojni minister general Loza je časnikarjem izjavil, da so sedaj razmere v vojski normalne. „Imamo skupnega sovražnika in proti njemu smo vsi edini.“ Kateri je skupni sovražnik ni povedal, vsi pa vedo, da so to komunisti, poleg njih pa tudi vsi ostali totalitarci.

Razveljavitev peronističnih poslanskih mandatov in razpis volitev

Prejšnji teden v sredo je vlada sklenila razveljaviti mandate poslancev za zvezni parlament, ki so bili izvoljeni decembra leta 1961 in pri zadnjih volitvah 18. marca t. l. V vsem je predsednik dr. Guido po „zakonu nujnosti in potrebe“ razveljavil 94 poslanskih mandatov za zvezni parlament. Od tega števila je izgubilo mandate 48 peronističnih poslancev, 34 dr. Frondizijevih intransigentnih radikalov, 7 ljudskih radikalov in 5 iz Federacije srednjskih strank. Dvema poslancema, ki sta bila v zadnjem času izvoljena, je na zadnjem sestanku poslanska zbornica potrdila mandata, ker sta bila izvoljena na mesto umrlih poslancev. V argentinski poslanski zbornici je od 192 poslancev, kolikor jih navadno ima, sedaj samo 98 poslancev. Da sploh more poslanska zbornica veljavno zasedati, mora biti navzočih 97 poslancev. Zato je malo verjetno, da bo poslanska zbornica sploh dela sposobna. Dne 26. aprila bi morali izvoliti novo predsedstvo poslanske zbornice, pa je bila seja po sporazumu med obema radikalnima kluboma odložena do 22. maja t. l. tako, da letos otvoritve rednega zasedanja poslanske zbornice 1. maja ni bilo.

V poslanski zbornici imajo sedaj dr. Balbinovi radikali, ki so bili v opoziciji proti dr. Frondiziju, 50 poslancev, dr. Frondizijevi radikali 40 poslancev, 4 poslanci pripadajo narodno radikalnemu gibanju, 2 Federaciji srednjskih strank, eden pa Beli zastavi iz Tucumana.

Razveljavitev poslaniških mandatov in razpis volitev novega predsednika in podpredsednika dne 27. oktobra 1963 je predsednik dr. Guido sporočil javnosti v radijskem in televizijskem govoru v sredo 25. aprila zvečer.

Preosnova vlade

Dr. Guido je v radijskem in televizijskem govoru napovedal tudi preosnovo vlade. V času, ko pišemo to poročilo, je že pridobil ing. Alvara Alsogaraya, da je prevzel gospodarsko ministrstvo, za notranjega ministra je pa dobil dr. Jorge Walterja Pekirsa, prvaka dr. Balbinovih ljudskih radikalov, ki so doslej v zvezi s peronisti zagovarjali stališče, da je treba „spoštovati volio naroda“. Minister za zunanje zadeve je dr. Bonifacio del Carril, za delo in socialno varnost dr. Galileo Puénte, za javna dela in javno službo ing. Julio

Novi atomski poizkusi v ZDA

ZDA so pretekli torek, 24. aprila, objavile, da začenjajo z novo serijo atomskih poskusov v ozračju. Serija bo obsegala najmanj 36 atomskih eksplozij nad in okoli otočja Cristmas v Tihem oceanu. Otočje Cristmas je v angleški posesti. Vseh poskusov ZDA ne nameravajo objaviti za javnost.

V tej seriji bodo preizkusili atomske naboje za vse vrste ameriških medcelinskih in pomorskih raket. Atomski naboji bodo imeli sile od pol megatona do pet megatonov. En megaton je, kakor znano, enak sili enega milijona eksploziva TNT.

Preizkušali bodo atomske naboje za medcelinske rakete Atlas, Titan in Minuteman. Raketo Polaris bodo odstrelili z atomskim nabojem iz podmornice.

Atomski naboji za rakete Atlas bodo imeli silo 3 megatonov, za rakete Titan 4 megatomov in za rakete Minuteman ok. pol megatona, podobno kakor za raketo Polaris. ZDA ne nameravajo razstreliti nobene superbombe, kakor so to storili sovjeti s svojo 58 megatonsko bombo. Sovjeti so v svoji seriji lansko jesen izvedli nad 40 poskusov v ozračju.

ZDA so navezale svojo sedanjo serijo atomskih poskusov v ozračju na pogoj sovjetskega pristanka na mednarodno pogodbo o kontroli atomskih poskusov in razorožitve. Kennedy je pred začetkom sedanje ženevske razorožitvene konference zagrozil, da bo koncem aprila dal ukaz za začetek atomskih poskusov v ozračju, če sovjeti do takrat ne bodo pokazali volje za tako pogodbo. To grožnjo je sedaj izpolnil.

IZ TEDNA V TEDEN

V ZDA je prišel delno na obisk delno pa na mednarodno konferenco o vsemirskih vprašanjih 27-letni sovjetski astronavt Herman Titov s svojo 24-letno ženo Tarmaro. V ZDA so ga povabili na obisk v Cape Cañaveral, kjer pošiljajo Amerikanci v vsemirje svoje satelite. Prav tako ga je povabil na obisk v palačo Združenih narodov začasni tajnik te ustanove Thant. Sprejel ga je pa tudi predsednik ZDA Kennedy v spremstvu amer. astronavta Glenna.

Biv. **francoski** general Raoul Salan je na prvem zaslišanju preizkovalnemu sodniku odklonil odgovor na sleherno njegovo vprašanje. Dejal je samo to, da na postavljena vprašanja ne bo odgovarjal tako dolgo, dokler sodišče ne bo zaslišalo tudi številnih prič, ki jih je predložil. Med prvimi je sam predsednik de Gaulle. Svojemu zastopniku je dejal, da je pripravljen umreti, toda pred tem ima pa pravico do svoje obrambe.

Prvaka angleške laboristične stranke biv. predsednika vlade Attleeja so morali znova operirati. Pravijo, da se mu je po operaciji zdravje malo izboljšalo.

Tito je v nedeljo odprl v Surčinu pri Beogradu novo beograjsko letališče, ki je dolgo skoro tri kilometre in na njem lahko pristajajo najtežja letala na reakcijski pogon.

VII. slovenski dan v Argentini

Bil je na slovenski pristavi v Moronu-Castelarju v nedeljo, 29. aprila t. l. „Slovenc Slovenca vabi" je bilo njegovo geslo, ki ga je po škofu Slomšku povzela Zedinjena Slovenija, z njo pa vsa ostala slovenska društva, domovi ter organizacije, ki so delale na njegovi izvedbi v Slomškovem letu. Udeležilo se ga je veliko število rojakov, ki so s svojo udeležbo hoteli pokazati, da so še živi udje organizirane slovenske skupnosti, in da izpričajo, da v njih še ni zamrla ljubezen do bližnjega, zlasti ne do tistih, ki so v stiski ter pomoči drugih potrebni. Prireditev je bila razdeljena v dva dela: v dopoldansko in popoldansko.

DOPOLDANSKA PRIREDITEV

Maša za slovensko skupnost

Bila je dopoldne ob pol dvanajstih. Oltar je bil postavljen nasproti zidani stavbi sredi pristave, po zamisli podpredsednika Zedinjene Slovenije Roberta Petrička, ki je tudi letos skrbel za vso organizacijo slovenskega dne ter jo je tudi dobro izvedel. Mašo je imel g. direktor Anton Orehar, med njo so pa pele pevke in pevci naslednjih slovenskih zborov: Gallusa, iz Ramos Mejíe, San Justa, Slovenske vasi in San Martina pod vodstvom pevovodje sanhuškega pevskega zbora Št. Drenška.

G. direktor Orehar je imel po evangeliju lep nagovor o pomenu letošnjega slovenskega dne v Argentini, ki je zlasti važen zato, ker je prvi po sklenitvi dogovora med osrednjim slovenskim društvom Zedinjena Slovenija in slovenskimi domovi na področju Vel. Bs. Airesa. Svoja izvajanja je navezal na besede pesnika Župančiča „ko je najvišji dan, mornar izmeri daljo in nebeško plan". Te besede se mu zde važne, ker bo treba sedaj dati osnovo za skupno delo, kajti samo prazna beseda o potrebi sloge ne zadošča. Zato g. Orehar navaja, da morajo slovenski izseljenci vedno imeti pred očmi dejstvo, da so domovino zapustili kot krščanski Slovenci. Ti dve osnovi si je postavilo za vodilo svojega dela Društvo Slovencev že ob ustanovitvi. Temu načelu morajo vsi ostati zvesti, če nočejo postati izdajalci samega sebe in slovenske izseljenske skupnosti. Rojake opozarja, naj se nihče ne vara, da bi se bilo doma v vseh zadnjih in najnovejših letih kaj spremenilo. Spremenila se je taktika, sistem pa je ostal, in to je brezbožni komunizem. Opozarjal je tudi na nevarnost, ki jo lahko povzročajo tisti, ki nekritično presojajo razmere in gospodarski razvoj doma ter se dajo zasleplievati raznim videzom o tehničnem napredku, ki daleč zaostaja v primeru z napredkom v svobodnih državah. V tem pogledu je nujna ohranitev enotnosti misli, vere in čistosti načel, ki so usmerjale in določajo še sedaj odnos svobodnih in vernih slovenskih ljudi do brezbožnega in nasilnega komunizma. Kdor dela drugače in komunizem prikazuje v drugačni luči, je sovražnik Slovenca posameznca in slovenske skupnosti.

V drugem delu svojega govora je naglašal potrebo, naj bi vse Slovence pri skupnem delu vodila ljubezen. Spoštljiva ljubezen naj bi bila med Slovenci. Kot ostale slovenske dneve naj tudi tega vodi misel na tiste slovenske rojake, ki so v stiskah in navezani na pomoč slovenske skupnosti.

Končno je sporočil, da je v soboto prišla od buenosaireške mestne občine odobritev načrtov za postavitev osrednega slovenskega doma v Buenos Airesu. Dejal je, da je sedaj od vseh rojakov odvisno, da bo do postavitve skupnega doma čimprej prišlo, kajti kakor je potrebno osrednje slovensko društvo, tako je tudi potreben osrednji slovenski dom.

Pozdrav predsednika Zedinjene Slovenije

Po končani maši je stopil na oder predsednik Zedinjene Slovenije prof. Lojze Horvat. Zbrane rojake je pozdravil z nagovorom, v katerem je med drugim naglašal: „Slovenski dan naj nam bo opomin, da imamo dolžnosti do naroda, kateremu pripadamo, do slovenske skupnosti katere člani smo. Ta pripadnost nas obvezuje posebno še danes, ko naše sestre in bratje v domovini trpijo in jim je onemogočeno živeti in delati v smislu slovenskih tradicij. Sovražnik naroda se trudi z vsemi močmi, da bi uničil slovensko narodno katoliško in demokratično življenje in s tem verska in narodna izročila. Zato je dolžnost vsakega pripadnika slovenske skupnosti, da stori vse, kar je v njegovih močeh, da ohranimo dediščino naših prednikov in še več, da jo obogatimo z vsem, kar je pozitivnega in dobrega. Kakor je bil Slomškov cilj „združiti Slovence in jih tako ohraniti", naj bo tudi nam cilj združiti vso slovensko skupnost tukaj, da se ohrani, da bo enotna, povezana in da bomo vsi z združenimi močmi, ne da bi pri tem gledali na žrtve, delali za njen napredek in dobrobit. Možnosti za to nam ne manjka. Imamo že šest domov in nov se poraja tukaj na pristavi, centralno in predstavniško organizacijo Zedinjeno Slovenijo, katere ime ni brez pomena in lepo število drugih organizacij. Tako se vsakdo lahko udejstvuje, kjer mu najbolj prija. Stališče „držati se ob strani" našega organiziranega življenja in dela, je egoistično in končno služi samo tistim, ki se trudijo, da med nami ne bi obstajala enotnost, povezanost in delo za napredek, dobrobit in ohranitev naše skupnosti."

V nadaljnjih izvajanjih je zlasti pozival mladino, naj se vključi v organizirano slovensko skupnost in „sodeluje pri delu in reševanju problemov naše skupnosti".

POPOLDANSKA PRIREDITEV

Veliko rojakov je po maši in pozdravnem nagovoru predsednika Zed. Slovenije prof. Horvata ostalo na kosilu na pristavi, ostali rojaki so pa začeli prihajati tja takoj v prvih popoldanskih urah, da so bili najprej na kulturnem delu, nato pa na družabni prireditvi.

Zborna recitacija

Bila je Šaljev „Spev rodni zemlji". Zborno recitacijo je pripravil režiser Janez Špeh, izvajali so jo pa fantje in dekleta ter članice in člani pevskega zbora iz San Justa pod vodstvom pevovodje Štefana Drenška, ki so jo spremljali s petjem. Kot solisti so nastopili gospodične Jožica Debeljak, Kristina Mikelj, Metka Erjavec, Alenka Jenko, Anka Savelli, Fani Grum in Barbka Maček ter gg. France Hribovšek, Franci Tomazin, Janez Perharič, Tine Kovačič, Stanko Novak, Miha Gaser in Andrej Krivec.

Lepo podano zborno recitacijo so rojaki sprejeli z velikim odobravanjem.

Besede škofa Rožmana

Po zborni deklamaciji je kult. referent Zed. Slovenije dr. T. Debeljak napovedal drugo točko: besede umrlega škofa Rožmana — njegov božični govor iz leta 1958 v Clevelandu. Besede našega nepozabnega nadpastirja so globoko odjeknile med rojaki ter samo še utrdile spomin na njega in jih znova opozorile na nujnost ohranjanja verske in narodne zavesti med slovenskimi izseljenci ter povezanosti med seboj.

Nastop folklorne skupine

Lepa točka VII. slov. dne je bila nastop nove slov. folklorne skupine, ki jo je organiziral g. Jure Vombergar ter pripravil za nastop. Nastopili so naslednji pari: Selan Ciril—Jenko Alenka, Jarc Franc—Lavrič Jožica, Pogačnik Gustelj—Babnik Marija, Vivod Božo—Maček Barbka, Duh Tine—Hribar Milica, Petriček Boštjan—Hribar Marjanca, Benedičič Primož—Košir Martina, Vombergar Jože—Debeljak Jožejka.

Plese, ki so jih plesali pari folklorne skupine je zbranim rojakom pojasnila ga. Danica Petriček, Povedala je, da je folklorna skupina za VII. slov. dan pripravila 4 arhaične ljudske prikaze, kot jih plešejo slovenski gorjanci in hribovci. Na Gorenjskem je splošno razširjen hribovski ples Žaklje šivajo. Ta ples pa poznajo tudi v Beli krajini. Plešejo ga kot nekako zahvalnico po opravljenem delu na polju, doma ali v rokodelstvu, pa tudi na ohcetih. Slov. ljudski plesi so po večini peti plesi. V besedilu se kaže humor. Drugi ples je bil gorenjski ples Koutre vejejo, ostala plesa sta pa bila iz ženitovanjske skupine in sicer Potrkana polka in Svatbena polka.

Nastope filklorne skupine je spremljala s harmoniko gdč. Terezika Marn, občinstvo pa z vidno in napeto pozornostjo ter zanimanjem, ob koncu pa nastopajoče pare nagradilo z živahnim in hvaležnim odobravanjem ter željo, da bi jih čimprej znova lahko videli nastopiti še z novimi plesi.

Družabna prireditev

Sledila je družabna prireditev, pri kateri je sodeloval orkester Triglav Jazz iz Castelarja. Poskočna glasba je dvignila stare in mlade, ostali so pa posedli okoli miz ter z znanci in prijatelji prebili čas v prijetnem pomenku. Za postrežbo so skrbela dekleta in fantje, članice in člani raznih društev in organizacij. Kot pri prejšnjih slovenskih dnevih so imeli svoj štant tudi letos planinci, člani bojevniške organizacije so prodajali razne žgane pijače. V njihovi skrbi je bila tudi priprava in prodaja okusnih pečenic, krvavic in čevabčičev, Sanhuščani so organizirali bar, San Martinčani pa prevzeli vodstvo kuhinje.

V večernih urah so se rojaki v zadovoljstvu razšli na svoje domove.

Sodbe o Slovencih

V velikonočni številki našega lista smo objavili kratko poročilo o celotni vsebini „Kritične študije jugoslovanskega komunizma", ki jo je za ameriški kongres napisal Slovenec dr. Karel Zalar. Ob isti priliki smo objavili tudi nekatere odstavke iz te knjige, ki se nanašajo na razvoj zlasti v Sloveniji, deloma pa tudi v ostali Jugoslaviji, med drugo svetovno vojno. Knjiga je tako zgoščeno pisana, da bi bila potrebna podrobna študija, zlasti, ker je prepolnna pripomb pod črto, z navedbo posameznih podrobnosti iz bibliografije, ki jo je dr. Zalar uporabljal pri sestavi knjige.

Danes prinašamo nekatere take pripombe, ki se nanašajo na Slovence, ker so pač ozredno zanimive po svojih ugotovitvah, obenem pa nam morejo služiti za osvežitev spomina na dejstva, ki so nam zaradi časa in razmer, v katerih živimo, morda prešla v pozabo.

Naj kar citiramo:

„Slovenci, najbolj zahoden slovanski narod, so stisnjeni med Alpe in Jadransko morje ter nanje pritiskajo z vzhoda Madžari, s severa Nemci in z zahoda Italijani. Edini prehod med Zahodom in Vzhodom južno od Alp, tkzv. Ljubljanska kotlina (Ljuoljana Gap), leži v Sloveniji. Ta prehod so uporabljali narodi pri svojih preseljevanjih pred in v srednjem veku, prav tako pa tudi v modernem 'Drang nach Süd'. V zadnjem času so Ljubljansko kotlino često omenjali kot važno za obrambo zahodne civilizacije proti vzhodnemu totalitarizmu. Ker je bilo to ozemlje skozi vso zgodovino tako važno križišče, so Slovenci zaradi svojega majhnega števila zelo zgodaj izgubili svojo samostojnost...

Toda Slovenci niso nikdar izgubili svojega demokratskega duha, ki je bil važno orožje v njihovi borbi proti raznarodovanju pod oblastjo nemških fevdalnih gospodov.

Ker živijo na geopolitično tako važnem področju, na ozemlju, kjer se stikajo tri glavne evropske rase in za katero se je borba med temi tremi rasami začela že tako zgodaj v zgodovini, in dalje, ker so stali nasproti sovražnikom, ki so mnogo močnejši in številnejši, so se Slovencem skoro vsi poskusi za ponovno priboritev politične svobode že v kali izjalovili. Zato so se, morda nehote, poslužili drugega orožja v svoji borbi proti raznarodovanju, orožja kulture in vzgoje.

Znani angleški pisec, Bernard Newman, pravi:

'Nad Slovenijo so gospodarili tujci od Karla Velikega do Napoleona in naprej, toda narod se je trdovratno zagrabil za svojo kulturo in jezik. Slovenci so zraven Skandinavcev narod, ki največ čita na svetu, — v sorazmerju z Angleži jih prekašajo štirikrat. Bilo je povsem nemogoče tako majhnemu narodu pridobiti si in obdržati svobodo, ker so pač bili obkroženi od grabežljivih sosedov, toda Slovenci so si odločno priborili najvišjo možno stopnjo domače oblasti in se osredotočili raje na kulturno, namesto politično svobodo. So pravi čudež obstanka pri življenju, skoro brez primere v zgodovini. Meje Slovenije niso bile nikdar fizično zavarovane; ščiti jih moralna sila njenega naroda.'

...(že) v začetku stoletja je bil odstotek nepismenosti med Slovenci eden namanjših v Evropi, število publikacij na osebo pa eden največjih. 'Pismenost slovenskega naroda je skoraj stoodstotna; splošna raven kulture dosega zahodni standard. Zaradi tega so Slovence vedno smatrali za narod.' (De Bray).

...V svojem narodnem gibanju za politično reformo v avstrijskem imperiju, so Slovenci že 1. aprila 1848 naslovili na cesarja manifest z jasno določenim federalnim programom, temelječem ne 'na zgodovinskih pravicah', kakor drugih Slovanov, 'pač pa na narodnostnih dejstvih' (Kann).

Čeprav so politično skozi stoletja živeli 'na robu človeštva', so se Slovenci razvili v visoko industrijski, disciplinirran in moralen narod. 'Na tem temelju literarnega, duhovno razvitega in kulturno organiziranega naroda so dosegli skoro utopijo skupnega socialnega in gospodarskega življenja' (John Le Farge, Mučeništvo Slovenije, New York: The American Press, 1942).

*

Jugoslovanski narodi pripadajo v glavnem trem veroizpovedim: 48 odstotkov prebivalstva so pravoslavni, 38 odstotkov katoličani in 11 odstotkov muslimani. Ostali 3 odštotki pripadajo drugim veroizpovedim.

Samostojna srbska pravoslavna cerkev, — ker je narodna cerkev —, se istoveti s srbskim narodom. 'Pravoslavje, kot verski sistem, je vedno vsebovalo mnogo večji element srbskega nacionalizma kakor pa verske pobožnosti' (Wollf, Balkan v naših časih). Pred drugo svetovno vojno je bila (srbska pravoslavna cerkev) morda veliko bolj napadalna proti katoliški Cerkvi, kakor pa je bilo potrebno ali pametno, toda ne smemo izgubiti iz vidika tudi dejstva, da je hrvaško katoličtvo tudi močno nacionalistično pobarvano. Bivši britanski veleposlanik pri jugoslovanski vladi v Londonu, Sir George Rendel, je o tej zadevi povedal tole: 'Srbi so bili v slabih odnosih s svojimi hrvaškimi sosedi, ki trdijo, da so katoličani (sumim, da je njihovo katoličtvo močno nacionalistično pobarvano), med tem ko so bili Srbi močno pravoslavni z vsem bizantinskim sovraštvom in nezadovoljstvom proti Rimu in vsem sovraštvom nekatoliških Slovanov proti vsaki veri, ki jo je izpovedovala Avstrija.' — 'Ne bi bilo krivično trditi, govorjeno na splošno, da je katoličtvo za Hrvate bolj tradicionalna civilizacija kakor pa veroizpoved' (Dacius). — Glede Slovencev pa je Sir George Rendel dejal, da so 'globoko in resnično krščanski, morda ena izmed redkih resnično katoliških narodnostnih skupnosti v Evropi.' — Slovenci so si pridobili glas, da so najbolj pobožen del vsega jugoslovanskega prebivalstva. Jemljejo svojo vero, kakor vse drugo, popolnoma resno in praktično' (Dacius).

KOROŠKA

SPOMINSKA PROSLAVA OB 20-LETNICI IZSEELITVE

Koroški Slovenci so 14. aprila pripravili spominsko proslavo za dvajsetletnico nasilne izselitve. Te spominske proslave, ki jo je priredil poseben odbor, se je udeležilo nad 1000 rojakov iz Roža, Zilje in Podjune, ki so napolnili celovško stolnico in veliko dvorano Koncertnega doma.

Najprej so imeli v stolnici sv. mašo, ki jo je daroval krški škof dr. Jožef Koestner ob asistenci prelata dr. R. Bluemla in msgr. J. Kandutha. Med mašo je škof dr. Koestner imel tudi v slovenščini nagovor na zbrane nekdanje pregnance in rojake. Dejal je, da je ta sveta maša posvečena najprej spominu rojakov, ki so umrli v pregnanstvu, je pa tudi dar tev zahvale za to, da je prestan čas trpljenja za tiste, ki so se po mnogih težavah mogli vrniti na svoje domove ter tudi prošnja daritev, da bi Bog vse obvaroval pred podobnim nasiljem.

Ob 11 je bila nato v dvorani Koncertnega doma slovesna akademija. Na prireditvi je nastopilo 300 slovenskih pevcev, nagovore pa so imeli deželni glavar Wedenig, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko in predsednik Zveze Slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter. Slavnost je otvoril Janko Ogris st., ki je v imenu prireditelјev pozdravil rojake in vse navzoče goste: deželnega glavarja Wedeniga, prelata dr. Bluemla kot zastopnika krškega škofa, ravnatelja Slovenke gimnazije dr. Jožka Tischlerja, predstavnike slovenskih organizacij ter jugoslovanskega konzula Trampuža in francoskega honorarnega konzula Petra Griebchlerja.

Uvodoma so zapeli združeni pevski zbori žalostinko Žrtvam, nakar je iz Župančičeve Dume recitiral prolog učiteljiščnik Urh Kassl. Po nagovoru deželnega glavarja Wedeniga, ki je izjavil, da so bili Slovenci izseljeni samo zato, ker so bili zavedni Slovenci, so spet zapeli moški in mešani zbor Zveze pevskih društev ter zbora Slovenske prosvetne zveze.

Predednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko je v lepem spominskem govoru opisal upanje in moč tedanjih pregnancev, ki so ju črpali iz vere v Boga ter orisal prosvetno in kulturno delo po taboriščih. Sledil je še govor predsednika Zveze slovenskih organizacij, akademijo pa so zaključili s pevskim nastopom vseh zborov, moških in mešanih, ki so ubrano zapeli umetne in narodne pesmi, tiste pesmi, ki so jih slovenski pregnanci pred 20 leti nesli s seboj v pregnanstvo in ki so jim lajšale teže izseljenstva.

V Rimu so včeraj volili novega predsednika italijanske republike. Trikrat so glasovali, toda noben kandidat ni dobil predpisane dvetretjinske večine glasov. Največ glasov je dobival sedanji zun. min. demokrjstjan Antonio Segni. Pri nadaljnjih volitvah, ki bodo danes, zadošča navadna večina.

ARGENTINA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Cesar Crivelli, drž. sekretar za trgovino dr. Jorge Zaefferer Toro, drž. tajnik za finance dr. Rafael Ayala.

Svoje dosedanje resore so zadržali: min. za vzgojo in sodstvo dr. Miguel Susini, za socialno pomoč in javno zdravje dr. Tiburcio Padilla, drž. tajnik za mornarico kontraadmiral Gaston Clement, za letalstvo brigadir Jorge Rojas, za vojsko general Juan B. Loza, za poljedelstvo in živinorejo dr. César Urien. Notr. minister dr. Perkins je začasno tudi min. za narodno obrambo. Novi ministri so prisegli v ponedeljek. Podtajnik v notr. min. je Federico Lanús, Balbinov radikal, ki je izjavil, da akcija za združitev radikalov napreduje.

Novi gospodarski minister v tem resoru ni novinec, ker ga je vodil že 22 mesecev pod dr. Frondizijem. Aprila leta 1961 je moral na Frondizijevo zahtevo odstopiti. Po poklicu je vojaški in letalski inženir ter je bil več let profesor na visokih vojaških šolah za suhozemsko vojsko in letalstvo, nato predsednik raznih letalskih družb. Je tudi znan industrialec. Star je 49 let. Politično pripada Neodvisni državljanski stranki, katero je sam pomagal ustanoviti.

Notranji minister dr. Perkins je sedaj star 70 let. Po poklicu je odvetnik. Ves čas se je politično udejstvoval v radikalni stranki. Znan je postal zlasti kot zagovornik biv. radikalnega predsednika Hipolita Irigoyena, ko so ga poslali v zapor na otok Martín García, kjer je sedaj dr. Frondizi. L. 1953 ga je dal Peron zapreti, po osvobodilni revoluciji je zahteval sestavo novih volilnih imenikov, leta 1957 je bil poslanec v ustavodajni skupščini v Sta. Fe, leta 1958 pa izvoljen za poslanca ljudskih radikalov za Bs. As.

Zun. minister dr. Bonifacio del Carril je star 51 let. Napisal je več razprav o političnem življenju v Argentini. Leta 1944 je bi podtajnik v notr. min., 1955 pa trgov. Ataše v Parizu.

Novi min. za javna dela in javno službo ing. Julio César Crivelli se je rodil l. 1918. Po poklicu je civilni inženir. Je sodelavec ing. Alsogaraya že od leta 1960. Lani je bil podtajnik v resoru, v katerem je sedaj minister; biv. min. za gospodarstvo dr. Aleman ga je pa imenoval za upravnika zvezne ustanove za graditev stanov. hiš.

Sodelavec ing. Alsogaraya je tudi dr. Galileo Puente, novi min. za delo in soc. varnost. Je tudi član neodvisne državljanske stranke. Veliko se je bavil s socialnimi in delavskimi vprašanji ter deloval v soc. in delavskih ustanovah. Ko je bil Alsogaray min. za gospodarstvo ter za delo in soc. varnost, je bil dr. Galileo Puente podtajnik v zadnjem min. Tudi dr. Jorge Zaefferer Toro, drž. tajnik za finance, je Alsogareyev sodelavec. Je star 42 let, po poklicu odvetnik in industrijalec. Pod Alsogarayem je bil že podtajnik v min. za gospodarstvo; bil je tudi že drž. tajnik za finance; drž. tajnik za finance dr. Rafael Ayala je strokovnjak v svoji stroki ter je vso svojo delavnost razvijal v drž. tajništvu za finance. Bil je tudi že podtajnik v min. za gospodarstvo.

Prepoved prvomajskih proslav

Za ohranitev miru in reda je vlada prepovedala vse prvomajske proslave. Prepoved proslav delavskega praznika se pa ni nanašal samo na prvi maj, ampak na ves teden.

Za zavarovanje miru in reda so policijske in vojaške oblasti podvzele stroge varnostne ukrepe. Prvi maj je po vsej republiki potekel v miru.

Posledice politične krize v Argentini

Dober mesec dni, odkar se je v Argentini začela politična kriza, se je gospodarski položaj dežele zelo poslabšal. Negotovo stanje v državi pač ni moglo ugodno vplivati na gospodarstvo. V industriji se je začel čutiti zastoj. Cene so se začele dvigati. Veletrgovine gotovih predmetov sploh niso dajale več v prodajo. Veliki buenosaireški jutranjiki s polmilijonskimi nakladami in še več so zvišali ceno listom od 3 pesov na 5 pesov, kruh se je podražil za 4 pese in stane sedaj 1 kg 16 pesov, kava za 33 pesov in še več in stane sedaj 1 kg dobre kave od 160 do 165 pesov. Pralni stroji in hladilniki so se podražili do 3.000 pesov. Silno so poskočile cene cementu in železu. Nekaj časa ga je bilo sploh težko dobiti. Na splošno so vse cene skočile od 20—30%. Prejemki delavstvu in ostalih nameščencev so ostali isti.

Imenovanje Alsogaraya za gosp. min. je na gospodarstvo ugodno vplivalo. Kakor so ljudje prej proti njemu zabavljali — tako so ga sedaj spresprejeli z upanjem, da bo gospodarski položaj le rešil in da se mu bo posrečilo ustaliti cene.

Novice iz Slovenije

Umrli so. V Ljubljani: Tonček Možek, študent pravne fakultete, Hugo Kramaršič, Ivan Javornik, upok., Janko Traven, ravnatelj Slovenskega gledališkega muzeja, Ignac Rebov, žel. v pok., Ena Resner, roj. Trtain, Pavlo Zupančič, učiteljica v p., Alojz Oblak, uslužbenec podjetja Gradis, Karel Perkon, Jožica Štembov, roj. Haderbilec, Frančiška Kern, roj. Kalan, Marija Heberle, roj. Jamar, magistratna uradnica, Josip Kraigher, Marija Možina, roj. Dienti, Anton Mihevc, preglednik din. kontrole v p., Anton Bahovec, pos., Franjo Pilih, šef računovodstva trg. podjetja Napredek, Franc Prešeren, pos., Ivan Ovsenik, grafičar, ing. Alojzij Zupančič, zdravstveni svetnik, Viktor Petek, Manca Gašperlin, Marija Danič, Ivan Pečnik, žel. v p., Ana Makovec, vdova organista, Ana Grintal, roj, Božjak, Jakob Bohinc, upok., Angela Trost, prof. Akademije za glasbo v p., Marija Chlebaum, roj. Koračin in Anton Černe, žel. upok. na Jesenicah, Marija Hočevar, roj. Lavrič v Ganjicah, Marija Zrimšek, perica v Bizoviku, Lina Globočnik, roj. Boncelj v Železnikih, Jožefa Baraga, trg. pomočnica iz Pudoba, Anton Gaspari, šofer v p. v Novem mestu, Terezija Sketa v Braslovčah, Filip Kemperle v Št. Vidu nad Ljubljano, Mihael Ilipič, kmetovalec, konjerejec v Križevračunovodstva Zdravstvenega doma v cih pri Ljutomeru, Drago Justin, šef. Slovenj gradcu, Marija Zorn-Zalar, učiteljica v p. v Podzemlju, Angel Lapanja, uslužbenec obmejnega Poverjeništva Jesenice, Marija Gornik, roj. Gazvoda v Brusnicah, Nada Jeraj, uslužbenka Komunalne banke v Šoštenju, Ana Butara, roj. Dušak v Cerkljah, Martin Slapar, čevljarski mojster v Tržiču, rančiška Šamraj, roj. Zemljak v Bizoviku, Rudi Gašparin, šolski upravitelj v p. v Ložu, Marija Pilko, roj. Gerl v Celju, Terezija Pintar, upok. v Škofji Loki in Ivan Likar v Lendavi.

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Prireditve v maju

Sobota 5.: I. kult. večer Slov. kult. akcije, Sarandi 41, Bs. As. Predavanje dr. Vinka Brumna o važnih novostih v sodobni pedagogiki.

V Slov. domu v San Martinu ob 17. lutkovna predstava, zatem zaključek turnirja namiznega tenisa in šahovska simultanka s prof. Geržiničem.

Nedelja, 6.: V Slovenski hiši po mladinski maši dekliški sestanek. Med drugim na sporedu predavanje ge. Marnove. Istotam po mladinski maši sestanek Slov. famtovske zveze. Prav tako ob isti uri v Slov. hiši občni zbor Zveze slovenskih srednješolcev.

V Slovenskem domu v San Martinu proslava I. obletnice blagoslovitve doma. Začetek ob 10 dopoldne. Dviganje zastav, sv. maša, kosilo. Popoldne ob 15 akademija, nato prosta zabava.

Sobota, 12.: V Slomškovem domu, R. Mejía, ob 19,30 I. prosvetni večer. Predavanje g. Juraka o potovanju po Evropi.

V Našem domu v San Justu ob 20,30 začetek šahovskega turnirja.

Nedelja, 13.: Vseslovensko romanje v Luján.

Nedelja, 20.: V Našem domu v San Justu velika vinska trgatev na način, kakor je v navadi med Slovenci na Goriškem in Tržaškem. — **Študijski dan** in občni zbor Slov. kat. akad. društva. — **V Slovenski vasi** v Lanusu jesenska veselica.

Vseslovensko romanje v Luján bo v nedeljo, 13. maja. Po prihodu romarjev bo ob 10 slovesna romarska maša g. direktorja Antona Oreharja za vse slovenske izseljence v Argentini s pridigo. Začetek pop. pobožnosti ob treh s pridigo g. Juraka, nato procesija in blagoslov z Najsvetejšim.

Osebne novice

Poročili so se: Nedo Lendić, brat bivšega urednika Glasa sv. Antuna I. Lendića, in Hedvika Jevšček. V soboto, 28. 4. pa v Hurlinghamu Tvrdko Vlaho, in gospodična Pavlina Troha; v cerkvi Srca Marijinega na Plaza Constitución, Buenos Aires, pa g. Jože Bajlec in gdč. Herminija Kravić. Za priče so bili za ženina dr. Franc Bajlec in ga. Zora Bajlec in za nevesto dr. Ante Turica in ga. Marija Kravić. Mladi par rom ob vstopu v novo življenje naše čestitke.

† **Anton Gorjup.** Iz Marolč pri Sv. Gregoriju na Dol. je prišlo sporočilo, da je dne 20. marca t. l. umrl na posledicah težke operacije pos. Anton Gorjup. Ob veliki udeležbi faranov so ga položili k zadnjemu počitku na pokopališču pri Sv. Gregoriju dne 22. marca t. l. Doma žaluje za njim pokojnikova mati Frančiška, žena Anica s tremi nedoraslimi otroki, v Argentini pa njegov brat Janez z ženo in sinom Tončkom. Vsem ob težkem življenjskem udarcu iskreno sožalje, rajni pa naj v miru počiva v domači zemlji.

† **Bogdana Prekoršek.** V Celju je preminula ga. Bogdana Prekoršek, roj. Žižek. Pokopali so jo 3. aprila 1962 na tam. mestnem pokopališču. V domovini žalujejo zanjo njen mož Ivan, hčerka Alenka z možem Brankom, sin Branko z ženo Jožico, sestra Olga Chlodek, brat dr. Ciril Žižek, v Argentini pa njen sin Tugomer. Vsem izrekamo iskreno sožalje, rajni pa želimo večni mir in pokaj.

Družinska sreča. V družini Marijana Rudeža in njegove žene Nelke, roj. Zonjić se je rodila hčerka Flavija Rosana. V božjepotni cerkvi v Lourdesu jo je krstil g. Jože Jurak dne 29. aprila t. l. Botra sta bila: Nelly Golob, Branka Rudeža, župnika v Vrhpolju pri Vipavi pa je zastopal Savko Komac. — Hčerko so dobili tudi v družini Naceta Glinška in njegove žene ge. Minke, roj. Merlak. Srečnim družinam naše čestitke.

SAN MARTIN

Drugi prosvetni večer smo imeli preteklo soboto zvečer v prostorih Slovenskega doma. G. Jurak je nadaljeval svoj opis potovanja po Evropi. Dočim je v prvem predavanju orisal razmere na Primorskem in v Jugoslaviji, je v drugem delu popeljal poslušalce po raznih državah Evrope in jim pokazal slike raznih mest in naravnih znamenitosti. Slike je predavatelj kazal s pomočjo novega aparata — epidiaskopa. Poslušalci so bili s predavanjem zadovoljni in so predavatelja nagradili s ploskanjem. Tudi tokrat se je pokazalo, da Slovenci v San Martinu nujno potrebujejo večjo dvorano. Eneko kot pri predavanju g. Zaletela tudi sedaj mnogi naši rojaki niso mogli prisostvovati predavanju zaradi premajhnega prostora.

CORDOBA

Letos smo s poročili iz Córdobe kar malo zaostali in se Vam oglašamo danes s naslednjim poročilom: Najprej nas je 14. januarja obiskal g. direktor Anton Orehar. Ob tej priložnosti je imel tudi mašo za Slovence, popoldne je pa blagoslovil hišo novoustanovljene družine hčerke g. Jožeta Jazbeca. Na domači družinski prireditvi se je zbralo veliko prijateljev mlade slovenske družine.

Omeniti moram tudi zanimivo predavanje s skioptičnimi slikami iz Slovenije, ki ga je imel g. prof. Roman Pavlovčič. Rojaki so zanimivemu predavanju sledili z napeto pozornostjo. Na veliki petek smo imeli Slovenci v Córdobi križev pot, na veliko nedeljo je pa imel mašo za Slovence g. p. Caserman. Po maši je bil tudi blagoslov velikonočnih jedil. Med mašo je lepo prepeval reorganizirani pevski zbor, ki je v zadnjem času dobil tri nove pevce. Da imamo tako lepo petje, je pač zasluga požrtvovalnega g. Grdine, organista Pavla Pangerca in seveda pevcev ter pevk, ki se tako požrtvovalno udeležujejo pevskih vaj. Upamo in želimo, da bi nas naši pevci še večkrat razveselili z lepo slovensko pesmijo. Kakor čujemo, bomo v kratkem dobili tudi mladinski pevski zbor.

K. K.

ZAPOZNELA ČESTITKA

Marijan Marolt je v izseljeni Sloveniji znano ime. Živi v Argentini, poznajo ga pa tudi po vseh drugih državah, v

Marijan Marolt s svojim vnukom Andrejčkom in vnukinjo Lučko, sinom in hčerko Andreja Makeka in njegove žene ge. Polonce, roj. Marolt

katerih žive slovenski izseljenci, med katere zahajajo slovenski listi in knjige. Kajti v njih je vedno kaka razprava, članek ali leposlovna stvar z njegovim podpisom. Vsi radi berejo njegove stvari, ker so pisane v tako prijetno kramljajočem tonu, s tako ljubeznijo do stvari, o kateri piše ali jo obravnava, da človeka zagrabi s tako silo, da stvari ne odloži prej dokler je ne prebere do kraja. Najlepši dokaz za to je njegova povest „Zori noč vesela“, ki je ena redkih knjig, ki je ni mogoče več dobiti v prvi izdaji, ker je bila vsa razprodana.

Marijan Marolt je dalje priljubljen predavatelj, pa naj poroča iz svojega umetnostno zgodovinskega področja, ali o katerem kol slovenskem kulturnem ali političnem vprašanju ali o odlični slovenski osebi iz novejše slovenske politične dobe (dr. Korošec, dr. Natlačen), s katerimi je bil skoro z vsemi v osebnem prijateljskem stiku. Da je pa v sleherni družbi zaželen zaradi svojih duhovitih domislic in vedro zdravega razpoloženja in humorja, ni treba še posebej omenjati.

Skratka: Marijan Marolt je med nami človek, ki ga imamo vsi radi in smo mu hvaležni za njegovo veliko kulturno delo, ki ga vrši med nami in z njim pomaga ohranjati strnjenost in organizatorno povezanost slovenske izseljenske skupnosti in jačati njeno kulturno rast.

Je pa ta dobri in plemeniti mož ostal skromen in tih in čeprav kot mravlja marljiv, priden in delaven, bolj v ozadju, ker s svojim delom ni maral in ne mara kričeče opozarjati na svojo osebo. Zato je šla tiho in neopaženo mimo nas tudi njegova šestdesetletnica, ki jo je praznoval 21. januarja t. l. Če se je nismo spomnili tedaj, ko bi se je bili morali, pa se je danes, ker čutimo to za svojo dolžnost, da mu te vrstice napišemo kot zapoznelo, toda nič manj iskreno in toplo ter prisrčno čestitko k temu njegovemu življenjskemu jubileju z veliko prošnjo Bogu, da bi nam ga ohranil še mnogo let!

Maroltov rojstni kraj je Cankarjeva Vrhnika z Verdom ob izviru Ljubljanice. Ponosna Maroltovina je bil njegov rojstni dom, kjer je gospodaril, in se javno udejstvoval njegov oče zdravnik in znani vrhniški veljak. Gimnazijo je študiral v Ljubljani in št. Andražu na Koroškem, univerzo v Ljubljani. Na pravni fakulteti se je pripravljal za odvetniški poklic, na filozofski fakulteti pa poslušal predavanja iz umetnostne zgodovine pri pok. prof. dr. Izidorju Cenkarju ter arheologijo.

Ko je prevzel domačijo in si z gospo Fani ustvaril družinsko življenje, je njegov dom pravzaprav postal bogat privatni muzej, poln raznih starinskih umetnin — kipov in slik slovenskih slikarjev, katerim je bila njegova hiša vedno odprta in je bil v pravem pomenu besede njihov mecen. Na Vrhniki je tudi Marijan Marolt postal vplivna osebnost. Poleg skrbi z veleposestvom, z žago in mlinom ter vodstva odvetniške pisarne, je bil predsednik Občinske hranilnice, Gospodarske zadruge in vrhniškega Prosvetnega društva, v katerem je spravil na oder številne igre kot režiser in kot igralec, koristi okraja je pa zastopal na listi Slovenske ljudske stranke v banovinskem svetu v Ljubljani, kjer je bil tudi član Narodne galerije, tajnik Umetnostno-zgodovinskega društva in predsednik Pripravljalnega odbora za ustanovitev umetnostne akademije.

V tistih letih je Marolt napisal tudi več del. Tako knjigi Dekanija Vrhnika in Dekanija Celje, dalje vrsto člankov in razprav za Zbornik za umetnost in zgodovino. Naj omenimo samo njegovo znano monografijo o slikarju Jožetu Petkovšku (1923) in dopolnitev Vurnikove monografije o Metzingerju (1933). Njegova obširna, monografija o slovenskem baročnem slikarju Fortunatu Bergantu pa je zahtevala deset let neutrudnega dela, iskanja in zbiranja potrebnega gradiva, žal v celoti ni bila objavljena.

Leta 1945 je kot odločen pristaš demokracije in nasprotnik komunističnega totalitarizma zapustil domovino. Begunska leta je preživel v Italiji, kjer je v begunskih taboriščih stalno sodeloval pri begunskem dnevniku „Zedinjena Slovenija“ in kot profesor na begunski gimnaziji. V taborišču Barletta je uredil tudi I. štev. revije „Zapad-West“.

Po prihodu v Argentino je Marolt prijel za težaško delo in postal mizar, toda ves čas se tudi kulturno udejstvoval. Za Svobodno Slovenijo je kulturno vrednotil vse kulturno in prosvetno življenje ter udejstvovanje slovenske demokratske izseljenske skupnosti v Argentini. Prav tako pisal članke in razprave za Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije. Za njegove duhovito pisane podlistke v Svobodni Sloveniji (V kolektivu) so mu bili vsi bralci lista zelo hvaležni. Kot duhovito-šaljivi pisatelj v Zborniku-Koledarju je pa vzbudil splošno pozornost s svojim delom „Buhkando trabajo“.

Ko je postal tajnik Slovenske kulturne akcije, je svojo kulturno in pisateljsko delavnost še povečal. Razen v publikadijah Slov. kult. akcije je še naprej sodeloval pri Sv. Sloveniji in Zbornikih, pa tudi pri verski reviji Duhovno življenje in Katoliških misijonih. Velika je njegova zasluga tudi za ustanovitev umetnostne šole pri Slov. kult. akciji, ki nam je dala nekaj dobrih mladih slikarjev, ki se krepko uveljavljajo med nami s svojimi sikarskimi deli. V tem času je napisal tudi svoje veliko literarno delo „Zori noč vesela“, ki se je ljudem tako priljubilo, da so vso naklado pokupili ter je danes ta knjiga velika redkost na slovenskem knjižnem trgu v izseljenstvu. Sedaj končuje novo literarno umetnino. Nobenega dvoma ni, da bo tudi ta roman izredno branje, ki ga bodo dobili Slovenci v zamejstvu. Ima Merijan Marolt je za to najboljši porok.

Ko smo se spominjali v Svobodni Sloveniji njegove petdesetletnice smo zapisali, da smo mu čestitke v listu javno izrazili kot „skromno zahvalo za vse njegovo plodovito in nesebično delo za slovensko umetnost in kulturo ter za narod doma in za njegovo uveljavitev ter boljše poznavanje v svetu. Slovenska mladina pa ima v tako visoko in vsestransko izobraženem možu lahko prelep zgled kako je treba dati domovini na razpolago vse sposobnosti in jo po svojih močeh povsod služiti požrtvovalno in ne iskati samo materialnih koristi.“

Isto storimo danes, ko Marijanu Maroltu pošiljamo to zapoznelo voščilo k njegovi 60-letnici, kateri pridružujemo globoko prošnjo Bogu, naj bi dragemu in zvestemu prijatelju in sodelavcu Svobodne Slovenije naklonil še dolgo življenje v zdravju in moči, da bi lahko v polni meri izkoristil vse svoje velike sposobnosti ter s svojimi umetnostnimi ustvaritvami samo še povečal kulturno bogastvo slovenskega naroda.

Dragi Marolt! Bog Te živi še mnogo, mnogo let! Daj Ti dočakati dan, ko si bo svobodni slovenski narod zopet lahko svobodno pisal postave in si postavljal nove demokratske temelje za svoj nemoten razvoj na političnem, kulturnem, gospodarskem in socialnem področju!

Vse to Ti iskreno želi Svobodna Slovenija, z njo pa vsa poštena slovenska izseljenska skupnost.

Vsak teden ena

SEJALEC

Cvetko Golar

Svetel znoj sejalcu kmetu
v izorane brazde pada.
V zemlji se rodi, zaklije
zlato klasje, zlata nada.

Znoj na čelu — svetla rosa.
Kamor na zemljico kane,
kot bi Bog jo blagoslovil,
tam življenje novo vstane.

Nova doba v slovenskem gornistvu v Argentini

V

Poletje 1961/62 pomeni izdaten preokret v našem planinstvu.

O delovanju bariloških skalašev že nekaj let ni posebnih novic. Edina izjema bi bil Bertoncelj, ki je n. pr. to spomlad pripeljal starega vodnika Meilinga, začetnika bariloškega plezalstva, na Slovenski zvonik. A tudi Dinko se zadržuje prilično malo v Bariločah (trenutno se mudi v USA) in se posveča predvsem svojemu poklicu smučarskega učitelja, tako, da mu za ture in odprave ne preostaja časa.

V vrzel, ki se je za Bariločani odprla, je vstopila buenosaireška slovenska mladina. Število izletnikov, ki se oglašajo v tukajšnem Planinskem stanu trajno raste (kmalu bo stan premajhen), saj velikomestnim prebivalcem prija oddih v gorski naravi.

Vse do letošnjega poletja ta pritok ni mogel docela nadomestiti bariloških plezalcev, kajti med izletništvom in gorništvom je pač bistvena razlika. Seveda velja najprej neko osebno stališče. Za posameznika je morda sprehod na Cerro Otto, izlet do Freyeve koče ali vzpon na Pico Bara prav toliko vreden kot za plezalca kaka težja plezarija. Poleg takega subjektivnega ocenjevanja pa obstoja še objektivna vrednostna lestvica in z gorniškega stališča so zanimive predvsem ture, ki so tehnično zahtevne in nadpovprečno težavne.

V množici taboriščnikov, ki se vsako poletje razkropijo po deželi jezer, je štelo gornikov razmeroma majhno. Naši ljudje nosijo v sebi po navadi več naravnega daru za gore kot drugi prebivalci Buenos Airesa, ki so pač sinovi ravnin. V mlajšem rodu je razen tega še kar dovolj tiste zagnanosti, ki je svoje dni pomenila poglavitno gonilno silo slovenske plezalske skupine, z vsemi napakami in prednostmi, ki so se iz nje izcimile. Pri mladini prevladuje športni moment, ki v bistvu ni tako napačen kot mnogi mislijo, a ki lahko zavaja v pretiravanja in skrajnosti.

Prav zato takoj opozorim, da se mora vsak novinec zavedati neke osnovne resnice: tehničnega znanja, ki je potrebno za težje gorniške podvige, ni mogoče sneti iz zraka. Preziranje tega temeljnega načela lahko spravi planinca v resno nevarnost. Skala in led sta nezprosna.

Vendar povsem izgleda, da naš najboljši mladi plezalec, Peter Skvarča, že razpolaga z dozorelo in izbrušeno tehniko. Njegove prvorazredne ture v letošnjem poletju to jasno izpričujejo. Slovite smeri Fonrouge—Bertoncelj na Slovenskem zvoniku pač ni mogoče napraviti samo z zagonom in krčevito voljo. Tam je že potrebno temeljito tehnično znanje in pa tisti dar za ravnotežne akrobacije, ki ga narava ni vsakemu poklonila. Če dodam, da je Peter trikrat v petnajstih dneh stal na Slovenskem zvoniku, sem menda dovolj povedal in samo za dopolnilo navedem še druge opravljene ture: dva vzpona na mednarodni vrh Tronadorja, Torre Catedral, Aguja Frey, La Vieja, ter poznejše zahtevne smeri v cordobskih hribih po stopinjah Bertonclja in Fonrougea (Diedro Grande in Diretisima v Cruz del Eje). Fant je torej zrelostni plezalni izpit vsekakor z odliko opravil in se postavlja ob stran našim najpomembnejšim skalašem, kar pomeni dogodek pretekle sezone. Petru samo želim, da bi mu prilike omogočile večje planinske in raziskovalne podvige. Ker je še jako mlad in ima še vso bodočnost pred seboj, bo tudi takšne težnje še lahko ostvaril.

Ne morem za zdaj uporabljati iste mere za Petrovega brata Jurija, ki je letos prvič posetil patagonske gore in si prav tako nabral zbirko težjih plezalnih tur. (Tronador: Pico Argentino in Principal, Torre Catedral, Lopez: Torre Principal, Stena nad Campingom). Za novinca so take plezarije preveč zahtevne in dasi jih človek občuduje, bi vendar želel, da bi se plezalec izvežbal najprej v lažjih rečeh in se tako izognil pretiranemu tveganju, saj se Peter tudi ni napravil v enem poletju.

Če predstavljata brata Skvarča vodilna plezalca mlade generacije, pa moram takoj povedati, da se je izoblikovala v zadnjih letih še druga skupina buenosaireških slovenskih planincev, ki sicer ne segajo po najvišjih stopnjah plezalske lestvice, a so vsekakor pokazali solidno tehnično znanje, odlično poznavanje gorskih problemov in vztrajno ljubezen do kordiljerskega sveta. Ne mislim pri tem toliko na generacijo, ki je rastla še ob Bariločanih (Truden, Smersu, Martelanc), temveč na tiste, ki so se prvič pokazali v letih 1957/59. Med njimi zavzemajo častno mesto trije Jožeti: Draksler, Tomaževič in Možina. Stalna gosta naših gora sta tudi Tinček Debeljak in Ciril Markež. Ti planinci sleherno leto vodijo novince po bariloških hribih in jim pojasnjujejo osnovna načela gorništva. Kdor se zanima za plezanje, opravi navadno svoj pripravljalni izpit na Lopezovem stolpu (to je veljalo v začetkih SPD za Tončka in Davorina, v novejši dobi pa za Petra) in prva večja preizkušnja je zanj argentinski vrh Tronadorja. Marsikateri se potem več ne vrne ali opusti plezarijo in se podaja samo na lažja pota. Črni rogelj v Lopezovem grebenu in bela vesina nad prostranimi tronadorskimi ledeniki mu bosta ostala v spominu kot dve nepozabni doživetji iz mladih let. Drugi se znova podajajo na ista pota, poskušajo podobne ture, stremijo za težjimi. To dejstvo je zlasti razveseljivo, kajti krepka skupina izvežbanih planincev je za razvoj gorništva prav tako potrebna kot nekaj nadpovprečnih talentov. Samo tako se bo slovensko planinstvo v Argentini izpopolnjevalo in napredovalo, kot vsaka človeška delavnost, ki raste organsko iz najpristnejših in najnaravnejših stremljenj.

VA

SLOVENCI PO SVETU

ZDA

Med raznimi ustanovami, ki jih je ustanovil sedanji predsednik ZDA za podpiranje tistih držav, ki so v gospodarskem in kulturnem pogledu manj razvite je tudi znana ustanova „Peace corps — mirovna armada“, ki je organizirana čisto po vojaškem zgledu. V to „armado miru“ je bila nedavno sprejeta tudi slovenska rojakinja v ZDA ga. Ela Kern-Doran, hčerka znanega slovenskega zdravnika, javnega in kulturnega delavca v Clevelandu dr. Franka Kerna, ki je 18. marca t. l. še v polnem zdravju praznoval 75-letnico svojega življenja. Ga. Ela Kern—Doran je bila več let pomočnica svojemu očetu v njegovi zdravniški ordinaciji, je poročena in njen sin je sedaj v vojaški službi v nemški zvezni republiki. Udejstvuje se tudi v slovenski skupnosti ter je članica raznih slovenskih društev v ZDA.

Ga. Ela Kern bo sedaj po sprejemu v „armado miru“ odšla najprej na enomesečni tečaj, nato bo pa šla v zdravstveni komisiji na službovanje v Bolivijo,

VENEZUELA

Slovenci v venezuelski prestolnici bodo imeli slovensko radijsko uro. To veselo novico sporoča aprilska številka njihovega mesečnika „Življenje“, ko pravi: „Po zaslugi asistenta pri kat. emigrantski pisarni, msgr. Henriqueza smo dobili na razpolago radijsko četrt v „La Voz de la Patria“. Vsako drugo nedeljo v mesecu bomo torej lahko poslušali slovenski radijski prenos po zgoraj omenjenem radiu ob tri četrt na osem zvečer 7,45 zvečer). Radio „La Voz de la Patria“ oddaja na srednjih valovih: 710 ck. V notranjosti Venezuele bo oddajo bolje slišati na kratkih valovih 3305 ck.

PO SPORTNEM SVETU

Nov svetovni rekord v plavanju na 100 m v slogu metuljček je pretekli teden v Rio de Janeiro postavil Argentinec Luis Nicolao, s časom 57,0 s.

Barcelona je v nogometni tekmi za pokal Velesejmskih mest premagala beograjsko Rdečo zvezdo s 4:1. Rezultat po pisanju listov ni pravičen, ker je angleški sodnik Aston sodil zelo pristranski in dosodil proti Rdeči zvezdi celona se je s to zmago uvrstila v finale, ker je že v Beogradu premagala dve zelo dvomljivi enajstmetrovki. Bar-Rdečo zvezdo z 2:1, drug finalist bo tudi verjetno špansko moštvo Valencija, ki je premagala s 3:0 modžarsko moštvo M. T. K. iz Budimpešte.

Argentinska nogometna zveza je te dni spremenila svojo odločbo glede kazni kluboma Newell's Old Boys iz Rosaria in Excursionistas iz Buenos Airesa. V aferi zaradi podkupovanja igralcev Excursionistas, da bi proti tekmecem Newell'sa čim bolje igrali, sta bila ta dva kluba kaznovana s suspendiranjem Newell'sa za dva meseca, Excursionistas pa za enega. Sedaj so to kazen razveljavili.

V Jugoslaviji so sredi marca začeli s spomladanskim delom nogometnega tekmovanja. Prvi dve koli, 18. in 25. marca sta bili odigrani na težkih terenih, kajti posebno 25. marca je močno snežilo po vsej Jugoslaviji, da so morali nekaj tekem celo prestaviti.

V prvi ligi je Partizan iz Beograda pridobil 4 točke naskoka pred Rdečo zvezdo in je vodil s 26 točkami. V drugi ligi (zahodni del) je bila na 1. mestu Sloboda iz Tuzle s 23 točkami. Slovenski predstavnik Maribor se kar dobro drži. V prvih dveh kolih je nabral tri točke in je s 16 točkami na 6. mestu. V Slovenski ligi je vodila ljubljanska Olimpija s 23 točkami v 12 tekmah in količnikom 42.7 v golih. V prvem delu tekmovanja se je Olimpija imenovala Triglav; še prej, ko je tekmovala v drugi zvezni ligi, iz katere je lani izpadla, pa Odred.

Prvo mesto v angleški nogometni ligi je osvojil Ipswich, ki si je lani priboril vstop v prvo ligo.

OBVESTILA

Prvi letošnji kulturni večer SKA bo v soboto, 5. maja, ob 7 pri Bullrichu, Sarandí 41, Capital. Predaval bo g. dr. Vinko Brumen o važnih novostih v sodobni pedagogiki.

Občni zbor Zveze slov. srednješolcev bo v nedeljo, 6. maja, po sv. maši. Osebnih vabil ne bo.

Dekle, lepo vabljena v nedeljo, 6. maja, na naš sestanek po mladinski maši. Zanimivih in predvsem koristnih točk ne bo manjkalo. Med drugim referat ge. Marnove: Dekletov pojav v življenju. Več praktičnih nasvetov, petje in dobra volja. Pridi in pripelji še svojo prijateljico.

Sestanek Slovenske fantovske zveze se bo vršil v nedeljo, 6. maja, po mladinski maši v Slovenski hiši na Ramón Falconu.

V Slomškovem domu bo v soboto, 12. maja ob pol sedmih prvi prosvetni večer. Predaval bo g. **Jože Jurak** o potovanju po Evropi. S pomočjo slik na platnu nas bo popeljal tudi na Primorsko in Koroško. V sporedu večera pa so vključene še druge točke. Zaradi romanja v Luján, bomo spored večera pričeli ob napovedani uri. Vsi toplo vabljeni!

Slov. kat. akademsko društvo bo priredilo v soboto 5. maja, obisk gledališča San Martín. Ob 17 bo uvodno predavanje g. N. Jeločnika v Slovenski hiši, nato skupni ogled drame Čehove Tri sestre. Vse, ki se zanimajo, vabimo, da se vsaj do 4. maja priglase v duhovnopastirski pisarni T. E. 69-9503.

Vodstvo IV. šahovskega turnirja „Naš dom“ obvešča vse ljubitelje šaha, da je zaradi objektivnih razlogov začetek turnirja preložen na soboto, 12. maja, ob 20.30 v prostorih Našega doma v San Justo.

Vse rojake, zlasti Primorce, opozarjamo na virsko trgatev v Našem domu v San Justu, ki bo v nedeljo, 20. maja po običaju iz sončnih Brd pri Gorici.

Študijski dan in občni zbor Slov. kat. akademskega društva bo v nedeljo, 20. maja. Podrobnosti v naslednjem tednu. Vabljeni vsi akademiki, abiturienti in srednješolci v zadnjem letniku.

V Slomškovem domu v R. Mejíi bo 20. maja ustanovni občni zbor odseka SFZ.

JAVNI NOTAR
Francisco Raúl Cascante
Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.
Cangallo 1642
T. E. 35-8827 Buenos Aires

Ali ni v Argentini pametno, da z denarjem gospodariš? Želiš obresti, sigurno Vse to Vam nudi slovenska garancijo, točno izplačilo? trgovska družba, če pri njej naložiš svoje prihranke. Informacije: T. E. 750-1674, 750-5437

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Ugledna argentinska družina
IŠČE DVE OSEBI
za domača dela, stanovanje in hrana v hiši (najraje dve sestri, ali mater in hči)
Primera Junta 324, Haedo
T. E. 658-6740

DENAR
doma naložen izgublja vrednost, naložen se pomnoži z obrestmi
SLOVENSKA HRANILNICA
z. z o. z.
Alvarado 350 Ramos Mejía
Uradne ure ob sobotah od 16—20
Šest let rednega poslovanja s prihranki rojakov.

NAJNOVEJŠE HLADILNIKE
BLED
ter vse ostalo za hišo in dom Vam nudi vedno po najugodnejših cenah
Novak
Cerrito 2245 Lomas del Mirador

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires,
T. E. 69-9503
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA Concesión N 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 688.209

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1962: za Argentino $ 530.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev

Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires, T. E. 33-7213

OB VSAKEM VREMENU
v soboto, 5. in v nedeljo, 6. maja
bo
PROSLAVA
PRVE OBLETNICE OTVORITVE IN BLAGOSLOVITVE DOMA
v Slovenskem domu v San Martinu.
Slovenke, Slovenci, pridite!

SVOBODNO SLOVENIJO NAROČAJTE IN ŠIRITE

INVAZIJA V VESOLJE

Minuli teden so ZDA, Anglija, Japonska in ZSSR izvršile pravo invazijo v vesolje.

ZDA so pognale s Cabo Cañaverala z raketo proti Luni svoj satelit Ranger IV. Satelit bi moral med potjo oddajati na Zemljo televizijske slike Luninega površja z višine 40.000 km do višine 20 km nad Luno. Nadalje bi se pred pristankom na Luni sprožiti v satelitu zaviralne rakete, da bi Ranger IV padel na Luno samo s hitrostjo ok. 200 km na uro in tako „položil“ na tla vrsto instrumentov, ki naj bi merili morebitne potrese na Luni, ugotavljali sestav Luninega površja in šteli udarce meteoritov na Luno. Vse te podatke bi potem proučevali na Cabo Cañaveralu.

Toda že dve uri po odletu je prišlo v satelitu do okvare vodilnih instrumentov, tako da je letel takorekoč na slepo proti Luni. Ker je bil odstreljen povsem točno, se je srečal z Luno komaj 900 km oddaljen od nje, vsled česar ga je Luna nujno potegnila nase, tako da je zgrmel „okoli vogala“ na Lunino površino na tisti strani, ki je vedno obrnjena proč od Zemlje.

Amerikanci so s tem poskusom mogli samo ugotoviti, da znajo že skoro popolnoma točno „meriti“ proti Luni. Naslednji Ranger bo odstreljen proti Luni še v tem letu.

ZDA in Anglijo sta skupaj odstrelili s Cabo Cañaverala na krožno pot okoli zemlje tkzv. „mednarodni“ satelit (Angleži so mu dali ime Ariel) ter bo letal okoli našega planeta vsaj eno leto. S satelitom merijo zemeljsko magnetno polje, proučujejo znane van Allenove pasove itd.

ZDA so poslale okoli Zemlje pretekli četrtek še dva satelita in sicer z oporišča Point Arguello v Kaliforniji. Za prvega so uporabili raketo Blue Scout, za drugega pa kombinacijo Atlas-Agena B, s katero so doslej že izstreljevali satelite Samos in Midas. Vse druge podatke o teh dveh satelitih so obdržali v tajnosti.

ZDA in Japonska sta z otoka Wallops v Virginiji prav tako minuli četrtek skupno odstrelili v vesolje neko raketo in tako zapisali novo poglavje v knjigo mednarodnega sodelovanja v vesolju.

ZSSR pa je odstrelila na tridnevni polet okoli Zemlje satelit Cosmos IV. Pred tem so sovjeti odstrelili že satelite Cosmos I 16. marca, Cosmos II 6. aprila in Cosmos IV 21. aprila. Cosmos IV so pripeljali nazaj na Zemljo. Sovjeti o teh satelitih niso poročali drugega, kakor to, da „nosijo znanstvene instrumente za nadaljevanje vesoljskega raziskovanja v skladu s programom, ki so ga začeli 16. marca t. l.“

✝

Umrla je naša ljubljena žena in zlata mama, sestra, svakinja, tašča in teta, gospa

BOGDANA PREKORŠEK roj. ŽIŽEK

Pogreb je bil v Celju na Mestnem pokopališču v torek, dne 3. aprila 1962.

Žalujoči:
mož Ivan, hčerka Alenka z možem Brankom, sinova Tugomer in Branko z ženo Jožico, sestra Olga Chladek, brat dr. Ciril Žižek ter ostalo sorodstvo.

Celje, Ljubljana, Kranj, Buenos Aires, Nova Gorica.

✝

Vsem prijateljem in znancem sporočam žalostno novico, da je dne 20. marca t. l. umrl na svojem domu v Marolčah pri Sv. Gregorju na Dolenjskem na posledicah težke operacije moj dragi brat, gospod

ANTON GORJUP

K zadnjemu počitku so ga položili dne 22. marca 1962 na farnem pokopališču pri Sv. Gregorju.

Vsem, ki so ga poznali, ga priporočam v molitev in topel spomin.

Ezeiza, 26. aprila 1962.

Brat Janez Gorjup z družino za vse sorodstvo

Ivan Cankar

Njen grod

(Iz cikla „Ob svetem grobu“)

Jeseni smo mater pokopali. Več ne vem, ali je bil jasen dan, ali meglen, ali je deževalo. Šel sem za pogrebci kakor v sanjah in še sedaj se mi zdi, da so bile sanje vse, kar se je takrat godilo; in da je bila morda v resnici čisto drugače, nego se spominjam. Prišli smo na pokopališče, da nisem vedel kako in kaj, nato smo stali kraj globoke črne jame, iz ilovnate prsti izkopane. Pevci so zapeli; kakor iz daljave sem slišal zamolkle moške glasove, besede nisem razumel. Na debelih vrveh so spuščali rakev v jamo; oboje, rakev in jama, se mi je zdelo preveliko in prečrno za mojo mater, ki je bila drobna kakor otrok. Ko je župnik odmolil — ali pa morda še preje, ne vem več — so vsi okrog mene pobirali rumeno prst ter jo metali na rakev; tudi jaz sem se sklonil, da bi pobral pest prsti kakor vsi drugi; alj skoraj mi je izpodrsnilo, da bi bil padel na kolena; nekdo me je zadaj prijel pod pazduho. Nato so si pogrebci slekli črne suknje, zagrabili so za lopate in so metali v jamo prst v težkih, velikih kopicah; spočetka je zamolklo bobnelo, kmalu je bobnenje potihnilo,slišal sem le še pritajeno vzdihovanje in ihtenje. Jama je bila polna, grmadila se je gomila, zmerom višja in širja, ogromna, pretežka za mojo mater.

Kako smo šli s pokopališča, tudi več ne vem. Nenadoma smo sedeli v krčmi in smo pili; nekateri so bili žalostni, drugi veseli; jaz sem jih gledal in sem jih komaj poznal, moje misli so bile kakor mrtve v črno jamo zakopane.

Teden dni pozneje sem se odpeljal v tujino. Ves tisti teden nisem stopil na pokopališče; prišel sem do vrat, pa se vrnil. Kakor strah je bilo v meni — kakor tisti strah, ki obide vernega človeka, preden stopi v samotno svetišče, pred Boga, sodnika svojega. Malodušen sem bil in slab, nisem si upal, da bi odprl težka vrata v blagoslovljeni hram, kjer je pod težko gomilo spala svetnica mučenica.

Pet let sem ostal v tujini. Čez pet let sem se napotil, da bi molil ob njenem grobu. Odprl sem vrata in sem šel do srede pokopališča, do križa. Tam sem se prestrašen ozrl. Tuj kraj je bil okrog mene, kakor da še nikoli nisem videl. Križi, križci, beli in črni kamenji, ob zidu vrbe in ciprese, gole, zelene, cvetoče gomile, peščene steze — vse mi je bilo tuje. Groza mi je segala v srce; gledal sem na levo in desno — od nikoder ni bilo glasu, da bi me poklical, pozdravil. Jaz pa sem mislil, kadar mi je bilo hudo v tujini:

„Pridem do vrat in takrat bom slišal njen glas: Kod si hodil, da te ni bilo tako dolgo? Čakala sem te in nisem mogla spati, pet samotnih let!... Pa bi šel naravnost do njenega groba in bi pritisnil lice na rosno travo, da bi slišal natanko njen mehki glas in da bi občutil dih iz njenih ust. Pripovedovala bi si lepe zgodbe, polne upanja in daljne sreče, kakor vselej ko sva bila čisto sama; in bila bi sestra in brat, obadva otroka, obadva oči odprte proti vzhodu, da bi ugledala tisto nebeško zarjo, ki je bila njenemu in mojemu trpljenju obljubljena...“

Tako sem mislil.

Glasu od nikoder. Pokliči me, o mati, samo zašepeči, zavzdihni pod gomilo, pa te bom slišal!

Hodil sem med križi, kamenji, gomilami; vsi grobovi so mi bili tuji, mrtvi, nobeden me ni pozdravil. Šel sem k grobarju, da bi ga vprašal. Tisti grobar, ki je kopal jamo za mojo mater, je bil že davno mrtev. Napol gluhi starec, ki sem ga izpraševal, si je z zaspanimi očmi ogledoval mojo suknjo, povedal pa ni ničesar. Nato sem šel k cerkovniku.

„Povejte mi, kje je materin grob? Saj ste bili s pogrebom, še krono sem vam dal!“

Cerkovnik je pomislil.

„Rekel bi, da je v levem kotu... če ni morda v desnem... star sem...“

Kam bi se napotil, koga bi vprašal?

V krčmi je sedelo mnogo znancev; po obrazih se mi je zdelo, da sem jih videl pred petimi leti, da so bili morda celo pogrebci.

„Kje je grob, ki ga iščem?“

„Toliko je pogrebov zadnje čase, ljudje pomirajo kakor ob kugi... kdo bi štel grobove, kdo se jih spominja?“

Vrnil sem se na pokopališče, da bi iskal s treznim očesom, z mirnim razumom.

Treba je iskati med samotnimi grobovi, med tistimi, ki se jih dolga leta ni doteknila zvesta roka. Bog se usmili, koliko samotnih grobov! Polovica pokopališča same samotne gomile, brez spomina, brez križa in kamena. Še križi so polomljeni, kameni stoje pošev, besede so zabledele. Kaj je bilo napisano na tem križu, ki leži izrvan in zarjavel na gomili? „Svoji nepozabljeni, ma vekomaj ljubljeni materi...“ Gomilo je bil prerastel visok plevel, križ leži v njem — kod hodiš, ti zvesti sin, Saj je šele pet kratkih let, ko si postavil ta bronasti križ, napisal nanj te goreče besede, prilival potočnicam s solzami, z uporno kletvijo zmerjal krivičnega Boga! O ljubezen, postala si beseda! Solza kane iz očesa, razpuhti se v prahu, vzdih dahne iz ust, izgubi se v vetru! Izrujte križe, prevrnite kamenje, gomile izgladite! Križi, kameni in gomile so mrtve besede, govore jezik, ki ga nihče več ne razume...

Ko sem šel s pokopališča me je zeblo, noge so bile težke. Kakor gre v cerkev grešnik, ki občuti, da Bog ni slišal njegove molitve; glavo sklonjeno, pogled v tla uprt. Še tisti večer sem se vrnil v tujino.

Zgodi se, da se človek nenadoma zave samega sebe in svojega življenja; kakor da bi planil iz sanj — pomane si oči, ozre se plah ter spozna, da je vse, vse, zgrešeno, zapravljeno, izgubljeno, vse, kar je mislil, delal in živel. Tako se meni zgodilo, ko sem se neblagoslovljen vrnil v tujino.

Neživ živeti, ali ne bi bila skrunitev Boga, ki je življenje? Zaklenil sem se v izbo, zagrnil sem okno. V mojih žilah je tekla kri, moje oči so gledale, moji možgani so mislili, v srcu mojem pa je bila smrt.

Takrat ko sem vzdignil nogo, da bi stopil v noč, se je roka dotaknila moje rame; čisto narahlo, komaj da sem jo čutil. Nisem jo videl, ali spoznal sem jo takoj; sladka in topla je ležala drobna materina roka na moji rami. V tistem trenutku, v enem samem, sem premeril pot, dolgo sedem dni hoda. Odprl sem železna vrata pokopališča, šel naravnost do križa, nato po peščeni cesti na levo, med tiste samotne, z visokim plevelom poraščene gomile. Druga je bila drugi enaka, toda ena sama me je vodila. Tam, ob samotnem domu njenem, sem klečal pred njo, prosil sem jo tolažbe in blagoslova.

Zdaj hodim na to svojo sveto božjo pot, kadar mi je težko pri srcu. Tudi nocoj, o mati, ob tej uri, ko so se vse noči razgrnile nad menoj, prihajam k tebi: daj mi tolažbe in svoj blagoslov, da mi kmalu zasije tista nebeška zarja, ki sva jo upala v trpljenju!